

קונטרס ג' תמוז - ה'תשמ"ט

השם נפשנו כהיים ה'תשה"י

הדרך בה יוכל האדם לבטח את עצמו, שגם כשעוסק בענייני העולם לא "יפול" בדרגתו הרוחנית, היא, ע"י שעוסק בהם "לשם שמיים" - לצורך קיום תומ"צ, בהם האלוקות בגילוי. ורק ע"י אופן עבודה זה, יוכל להגיע לעבודת "בכל דרכך דעהו", שרואה בעולם גופא אלוקות, בלי חשש מנפילה רוחנית - "ולא נתן למוט רגלינו".

ליהודי יש את הכח הבלתי-מוגבל שמאפשר לו לעסוק בענייני העולם כ"אמצעי" לקדושה לצד ולמרות שמכיר בענייני העולם עצמם מצד שורשם הנעלה שלמעלה מכל הגילויים' העליונים.

זהו אהוננו מוודינו והבנו
מהך המשיח לעולם ועד

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ג' תמוז הבעל"ט, יום צאת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ מבית האסורים, שאז הותחלה הגאולה די"ב י"ג תמוז - הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה השם נפשינו בחיים וגו', שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות דש"ק פ' קרח, ג' תמוז תשח"י.

מערכת "אוצר החסידים"

ערב שה"ג תשמ"ט (תהא שנת משיח טובה),
שנת המאתיים להולדת כ"ק אדמו"ר הצמח צדק,
שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א,
ברוקלין נ. י.

בס"ד. ש"פ קרת, תמוז ה'תשח"י

השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו¹, ומבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זה דחג הגאולה י"ב תמוז² [שהתחלת הגאולה היתה בג' תמוז³], דהחיים שבהם שם נפשנו הם חיים נעלים יותר מחיי הנפש (מצד עצמה). דחיי הנפש הם מוגבלים, דהגם שהנפש הוא חי בעצם (שלמעלה מהתפשטות החיות שמחי' את הגוף, ולא רק מחיות הפרטי אלא גם מחיות הכללי)⁴, מ"מ, כיון דזה שהנפש הוא חי בעצם הוא מפני שהקב"ה הטביע בהנפש טבע זה (שיהי' חי בעצם), לכן, גם חיות זה (דבחינת חי בעצם)

ביום י"ג תמוז). מובן אשר יום השלישי בתמוז יש בו - מכמה צדדים - שמחה יתירה מאשר בימי י"ב י"ג תמוז.

(4) **ראה בארוכה סה"מ ה'ש"ת ע' 31 ואילך**^[ג].
ה'תש"ח ע' 6 ואילך^[ד]. ובכ"מ.

[ג] והנה החיות כללי מאחר שהוא מחי' את הגוף, עם היות דאופן החיות מה שמחי' את הגוף הוא בכל אברי הגוף בהשוואה גמורה מ"מ ה"ה חיות שמחי' את הגוף, הרי בהשקפה ראשונה לכאורה ראוי הדבר אשר יונח עליו התואר חי להחיות והיינו דהחיות הכללי הוא בכלל סוג החיות להחיות ואינו בסוג חי בעצם, דחי בעצם הוא רק עצם הנשמה כמו שהיא למעלה מגדר בחי' חיות להחיות אף לא בבחי' חיות כללי.

[ד] **דהנה** הגוף הרי יש בו ב' בחינות ומדרי' חיות הא' הוא בחי' החיות הכללי שלמעלה עדיין מבחי' התחלקות כחות פרטים, והוא המחי' את כל הגוף בהשוואה, ואין בזה התחלקות דראש ורגל דכך הוא מחי' את הרגל כמו הראש ממש דחיות זה מרגיש האדם, והיינו מה שהאדם מרגיש א"ע שהוא חי שזהו מהחיות הכללי שמחי' את כל הגוף בכללותו כו'. והב' הוא האור והחיות פרטי של הכחות פרטים שמתלבשים בכל אבר בפרט, וכמו כח השכל במוח שבראש וכח הראי' בעין, וכח השמיעה באוזן כו', אשר לפי"ז הנה המדרי' הא' שבחיות והוא החיות כללי אחרי שהוא מחי' את הגוף הרי לכאורה הוא בכלל החיות להחיות, וחי בעצם הוא בעצם הנשמה כמו שהוא למעלה מגדר בחי' חיות להחיות אף לא בבחי' חיות כללי כו'.

1) תהלים סו, ט.

השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו. מצודת דוד:
השם וגו'. ול א יכלו לכלות אותנו: למוט רגלינו.
להיות נופלים מאין תקומה:

(2) **דשנת תרצ"ד, נדפס בסה"מ ה'תש"י ע' 255 ואילך.**

השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו. והנה הנפש הוא חי בעצם . . א"כ מהו אומרו השם נפשנו בחיים דהלא הנפש הוא חי בעצם, ומשמע מזה דהשם נפשנו בחיים הם עוד חיים נעלים מזה שהנפש חי בעצם. וצריך להבין מהו ענין החיים שהם חיים נעלים מהחי בעצם, ומהו סיפא דקרא ולא נתן למוט רגלינו . . וזהו השם נפשנו בחיים דזה מה שהנפש הוא חי בעצם הוא החיות שהטביע הקב"ה בהנפשות, והשם נפשנו בחיים הם החיים עצמי' שלמעלה מהטבע, ולא נתן למוט רגלינו הוא הכח עצמי לעמוד חזק נגד כל מונע ומעכב על קיום התומ"צ.

(3) **ראה סה"מ קונטרסים ח"א קעה, א**^[ח]. לקו"ש
ח"ד ס"ע 1314 ואילך^[ז]. ובכ"מ.

[א] **היום א' בלק,** ג' תמוז תרפ"ז, ביום צאת כ"ק אדמו"ר שליט"א ממאסרו לנסוע לעיר מקלטו קאסטראמא.

[ב] ג' תמוז הוא היום אשר בו יצא כ"ק אדמו"ר ממאסרו (בשנת תרפ"ז), בתנאי אשר בו ביום יסע לעיר מקלטו קאסטראמא על משך שלשה שנים. ובהיותו שם, ביום השנים עשר בתמוז, הודיעו לו מבית הפקידות כי חופשה ניתנה לו, ותעודת החופש נתנה לו למחר

הוא בהגבלה, והחיים שבהם שם נפשנו הם למעלה מהטבע⁵. וזהו השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו, שהכח על זה שרגלנו לא יהיו למוט הוא דוקא מהחיים שלמעלה מהטבע.

ב) ולהבין הטעם על זה שמצד חיי הנפש עצמה, גם מצד בחינת חי בעצם, אפשר להיות למוט רגלנו, והכח על זה שלא יהי' למוט רגלנו הוא דוקא מהחיים שלמעלה מהטבע, וגם להבין השייכות דענין זה להגאולה די"ב תמוז, יש להקדים מ"ש בריש פרשתנו⁶ ויקח קרח ותרגם אונקלוס ואתפלג קרח. דבכ"מ שנאמר ויקח תרגם ונסיב וכאן תרגם ואתפלג. ואיתא בספר נועם אלימלך⁷ דואתפלג (קרח) הוא ע"ד רקיע המבדיל בין מים למים. ומבאר הצ"צ⁸, דפירוש זה (שואתפלג קרח הוא ע"ד רקיע המבדיל) הוא ע"פ מה דאיתא בזהר⁹ דרקיע המבדיל הוה מחלוקת שמאלא בימינא כו' כגוונא דא מחלוקת קרח באהרן. דמזה מובן, שהשייכות דואתפלג קרח לרקיע המבדיל

דימינא כו' אהרן ימינא ליואי שמאלא קרח בא למיא למעבד חליפא דימינא לשמאלא בג"כ אתענש . . ומ"מ נאמר ע"ז מה רבו מעשיך אך בעולמות עליונים נק' מה גדלו מעשיך . . וקרח שרצה בחי' שמאל ע"כ ואתפליג בחי' יהי רקיע ויהי מבדיל שזה נמשך ביום שני . . ולכן תרגום ויקח קרח ואתפליג . . ובאיזה טענה רצה קרח לעשות הגבורות עיקר היינו משום ידידע שקודם שנמשך הקו וחוט מאור א"ס הי' תחלה הצמצום הנק' מקו"פ ואח"כ נמשך הקו וחוט הצמצום זה הוא בבחי' גבורה הרי הגבורות קדמו לחסדים.

[ג] והנה במחלוקת קרח על אהרן נאמר ויקח קרח ות"א ואתפליג קרח וצ"ל לשון ואתפליג שבכ"מ שנא' ויקח לא תרגם ואתפליג כ"א ונסיב רק כאן תרגם על ויקח ואתפליג והנה איתא בספרים (בס' נועם) אלימלך ואתפליג הוא ע"ד מ"ש ביום שני יהי רקיע ויהי מבדיל וצ"ל מהו ענין מחלוקת קרח להבדלה שנעשית בשני.

(8) אוה"ת שם ע' תרצו. [ראה לעיל הערה קודמת]

9) ח"א י, א.

רקיע המבדיל הוה מחלוקת שמאלא בימינא כו' כגוונא דא מחלוקת קרח באהרן.

(5) להעיר גם מזה שמביא בהמאמר רפ"ב מהרע"ב ספורנו דפירוש השם נפשנו בחיים הוא שהחיינו כו' בין אוה"ע נגד הטבע.

6) קרח טז, א.

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירים בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן.

(7) עה"פ, הובא ונתבאר באוה"ת פרשתנו ע' תרצו^[א]. שם ע' תשכג^[ב]. ד"ה כל פטר רחם תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' שיח ואילך)^[ג]. ובכ"מ.

[א] ות"א ואתפליג קרח וס' נועם אלימלך כתב ענין יהי רקיע ויהי מבדיל זהו ואתפליג והוא מהמבואר בזהר פ' בראשית דף י"ז ע"א ע"פ ויאמר אלקים יהי רקיע רוא לפרשא בין מיין עילאין לתתאין ברוא דשמאלא ובסה"מ דף מ"ז ע"ב סי' צ"ה פי' . . והרקיע המבדיל בין אלו לאלו הוא יסוד אימא ששם יש פרסא המפסקת וזהו הרקיע המבדיל בין מים למים עכ"ל . . והנה הפרסא המבדיל זהו ענין הרקיע כעין הקרח שעל ראשי החיות וה"ע מבטן מי יצא הקרח . . וזהו ויקח קרח שלקח לעצמו בחי' יהי רקיע ויהי מבדיל שזהו ענין הקרח הנמשך מבטן מי ההבדלה . . אבל קרח רצה שישאר ההבדלה וזהו חלוקת והבדל שאינה לש"ש.

[ב] והענין דאיתא בזהר ר"פ קרח אורייתא חילא

היא לא רק מפני שהשרש דמחלוקת (איזו מחלוקת שתהי') היא מרקיע המבדיל, כדאיתא במדרש¹⁰ למה אין כתיב בשני כי טוב כו' שבו נבראת מחלוקת שנאמר¹¹ ויהי מבדיל בין מים למים, אלא שגם מחלוקת זו בפרט, מחלוקת קרח באהרן, היא דוגמת (ושרשה היא) המחלוקת דרקיע המבדיל. דכמו שהמחלוקת דרקיע המבדיל היא מחלוקת שמאלא בימינא, עד"ז היא מחלוקת קרח באהרן, דאהרן הוא בקו החסד, ימין, וקרח שהי' לוי הי' מבחינת גבורות, שמאל.

ויש להוסיף, דשני ענינים אלו שבואתפלבג קרח (מחלוקת, וזה שחלק על אהרן) שייכים זה לזה. דהנה זה שבריאת המחלוקת (רקיע המבדיל) היתה ביום השני דוקא הוא, כי יום הראשון הוא מדת החסד (ימין) ויום השני הוא מדת הגבורה (שמאל), ומצד הגבורה יש נתינת מקום למחלוקת¹². וכדאיתא בזהר שם ימינא איהו שלימא דכולא כו' בי' תליא כל שלימו, כד אתער שמאלא אתער מחלוקת. ועפ"ז יש לומר, שעיקר ענינו של קרח הוא מחלוקת [כמובן גם מזה שארז"ל¹³ כל המחזיק במחלוקת

10) ב"ר פ"ד, ו.

בגשמיות להיות מבדיל בין מים למים כו'.

13) סנהדרין קי, א^[1]. וכ"ה בבמדב"ר פרשתנו פי"ה, כ^[1]. תנחומא פרשתנו י^[ח]. וראה ג"כ פרש"י עה"פ טז, יב^[ט].

[ו] אמר ריש לקיש: מכאן שאין מחזיקין למחלוקת, דאמר רב: כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו, שנאמר: "ולא יהיה קרח ועדתו". [רש"י: מכאן שאין מחזיקין במחלוקת. שמחל על כבודו והוא עצמו הלך לבטל לבטל מחלוקת:]

[ז] "וילך אל דתן ואבירים" אמר ר"ל מכאן שאין מחזיקין במחלוקת אמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר משום "ולא יהיה קרח ועדתו".

[ח] ויקם משה וילך אל דתן ואבירים. אמר רבי שמעון בן לקיש: מכאן שאין מחזיקין במחלוקת. אמר רב: כל המחזיק במחלוקת, עובר בלאו הוא שנאמר: ולא יהיה קרח ועדתו.

[ט] וישלח משה וגו. (סנהדרין קי) מכאן שאין מחזיקין במחלוקת שהיה משה מחזר אחריהם להשלימם בדברי שלום.

יעש אלהים את הרקיע זה אחד מן המקראות שהרעיש בן זומא את העולם ויעש אתמהא והלא במאמר הן הוי (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם למה אין כתיב בשני כי טוב . . . רבי חנינא אומר שבו נבראת מחלוקת שנאמר ויהי מבדיל בין מים למים.

11) בראשית א, ו.

12) ראה גם שעשהיה"א ספ"י^[1] ולקו"ת שה"ש ל, א^[ח], שבריאת הרקיע המבדיל היתה ביום השני כי ביום השני הוא מדת הגבורה.

[ד] כן ביום שני נגלית מדת גבורה כלולה משאר מדות ורצונו כו' וברא בה הרקיע במאמר יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים שהיא בחי' צמצום להעלים מים העליונים הרוחניים ממים התחתונים.

[ה] ועד"ז ביום ב' מאמר יהי רקיע. וכנודע מענין ג' בחי' אור מים רקיע, אור הוא החכמה ומים הוא החסד כי מים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך בחי' משוך חסדך. ורקיע הוא בחי' גבורה ולכן נברא ביום ב' שהוא השתלשלות מבחי' גבורה הרוחניות

עובר בלאו¹⁴ שנאמר¹⁵ ולא יהי' כקרח וכעדתו, דמזה שהמחזיק במחלוקת (איזו מחלוקת שתהי') הוא כקרח ועדתו, מוכח, שעיקר ענינו של קרח הוא מחלוקת], וזה השחלק על אהרן (חסד) ורצה לעשות הגבורות עיקר¹⁶, הוא שע"ז יהי' חיזוק למחלוקת. וצריך להבין, הרי קרח פיקח ה¹⁷, ומסתבר לומר שהמחלוקת שלו על כהונת אהרן היתה

לרבותינו. אבל פשט הכתוב ועיקרו שצוה בריקועי פחים צפוי למזבח זכרון לבני ישראל בשני דברים, שלא יקרב איש זר להקטיר ולהקריב קרבן ושלא יחלוק גם כן שום אדם על כהונת אהרן לאמר כי לא היתה מאת יי'. ושני אלה אם היותם אמורים בדרך הזכרון הם מניעות, כדרך (וישלח ל) על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, וכדרך (ס"פ שופטי) אשר לא יעבד בו ולא יזרע. ולא ימנה לא יקרב איש זר בעבור היות בו לאו אחר מפורש בכל עבודות שבמקדש שנאמר וזר לא יקרב אליכם וימנה ולא יהיה כקרח וכעדתו כמו שבארנו.

(15) פרשתנו יז, ה.

(16) לקו"ת פרשתנו נד, ג. ובכ"מ.

(17) תנחומא שם ה^[כ]. במדב"ר שם, ח^[כז]. פרש"י פרשתנו טז, ז^[כח].

[יב] [ראה מילואים]

[יג] וקרח שפיקח היה מה ראה לשטות הזו, אלא עינו הטעתו. ראה שלשת גדולה עומדת הימנו, שמואל ששקול כמשה ואהרן, שנאמר: (תהילים צט, ו) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו, ועשרים וארבעה משמרות עומדות מבניו כולם מתנבאים ברוח הקודש, שנאמר: (דה"א כה, ה) כל אלה בנים להימן, אמר, אפשר הגדלה הזו עתידה לעמוד ממני ואני אדום.

[יד] וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן, אמר, בשבילו אני נמלט, וכ"ד משמרות עומדות לבניו כולם מתנבאים ברוח הקודש, שנאמר כל אלה בנים להימן (דברי הימים-א כה, ה), אמר, אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום.

(14) ובפרט להדיעה שאינה אסמכתא כ"א מן התורה ובמנין הלאוין (ראה הסמ"צ להרמב"ם שורש שמיני^[ל], רמב"ן שם^[לא]. ועוד).

[י] השורש הח' שאין ראוי למנות שלילות החיוב עם האזהרה: דע שהאזהרה היא אחת משני חלקי הציווי. וזה כי אתה תצוה למצווה ישעשה דבר אחד, אושלא יעשה, כמו שתצוהו לאל ותאמר לו אכול, או תצוהו להרחיק מן האכילה ותאמר לו לא תאכל. . בין לא תעשה גזירת המלך. אמנם שלילת החיוב הוא ענין אחר והוא שתשלול נשוא מנושא ואין בו מענין הציווי שום דבר כלל. באמרוך לא אכל פלוני אמש, ולא שתה פלוני היין, ואין ראובן אבי שמעון והדומים לזה, הנה זה כולו שלילת החיוב, אין ריח ציווי בו.

וכן אומרו ולא יהיה כקרח וכעדתו הוא שלילה. ובארו החכמים שהוא שלילה ופירושו ענינו ואמרו שהוא יתעלה יספר לנו שכל מי שיחלוק על הכהונה ויעורר בה לא יחול בו מה שהגיע בקרח וכעדתו מן הבליעה והשריפה אבל אמנם יהיה ענשו כאשר דבר יי' ביד משה, ר"ל צרעת והוא אמרו ית' אליו (שמות ד) הבא נא ידך בחיקך, והביאו ראייה במה שקרה בעויה מלך יהודה (דה"ב כו). ואע"פ שמצאנו להם לשון אחר בגמרא סנהדרין (קי). והוא אמרו ז"ל כל המחזיק במחלוקת עובר בלא תעשה שנאמר ולא יהיה כקרח וכעדתו, וזה על צד האסמכתא, לא שיהיה פשטיה דקרא בכוונה הזאת.

[יא] אבל הכתוב האחר שתפס עליו הרב בו ולא היה כקרח וכעדתו ואמר (קמד) שבארו החכמים שהיא שלילה ופירושו ענינו ואמרו שהוא יתע' הודיענו שכל מי שיקום על הכהונה לא יקרהו מה שקרה לקרח כלומר שיבלע וישרף אבל יהיה עונשו כאשר דבר יי' ביד משה לו כלומר הצרעת והוא אמרו ית' הבא נא ידך אל חיקך. וזה ודאי אינו פשטיה דקרא ולא מדרש עיקרי

מפני שטעה בדרכי העבודה¹⁸, ואינו מובן, למה רצה במחלוקת. דזה שחלק על אהרן, אפשר לבאר, שקרח סבר שעבודת ה' צריכה להיות בקו הגבורה, ולכן חלק על אהרן שהיתה עבודתו בקו החסד. אבל לפי הנ"ל דזה שקרח רצה לעשות הגבורות עיקר הוא בכדי שיהי' חיזוק למחלוקת, אינו מובן, האיך חשב קרח שמחלוקת הוא דרך בעבודת ה'. וגם צלה"ב מה שמתרגם ואתפלג קרח, דואתפלג הוא ע"ד רקיע המבדיל, דלכאורה, הרי גם שמו של קרח עצמו רומז על רקיע המבדיל¹⁹, כמ"ש הצ"צ עה"פ ויקח קרח²⁰ שקרח רומז על רקיע המבדיל כמ"ש²¹ רקיע כעין הקרח, ומהי ההוספה דואתפלג קרח.

ג) **ויובן** זה בהקדים הידוע בענין רקיע המבדיל בין מים למים²², דמים הם תענוג, דזה

מלכות כל עולמים שהתהוות כל העולמות הוא מבחי' מל' והנה בנין המל' הוא מהגבורות כמ"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו שכדי שיהי' בחי' מל' זהו ע"י גבורתך בחי' גבורות צמצומי' וז"ע מלך שמו נק' עליהם שרק התפשטות שמו עליהם בלבד אבל עצמותו ומותו מובדל ומרומם מהם כו' ולכן מלך העולם עולם ל' העלם והסתר שוהו נמשך מבחי' מלך כו' שנעשה מבחי' גבורות וצמצומים כו' וזהו נטה שמאלו וברא ארץ כו' והנה קרח רצה להגביר בחי' קו השמאל והיינו כי בחי' קו השמאל מקבל מבחי' קו הימין כי עיקר המכוון הוא שיהי' לאכלאל שמאלא בימינא וקרח רצה להגביר קו השמאל ושיומשך תוס' אורות בקו השמאל שיומשך בתענוגי' גשמיים כו' ולכן הי' חטא קרח גדול מאד . . אך באמת טעה בזה דהנה עיקר המכוון בבחי' הגבורות לא שישארו בבחי' גבורות כ"א שע"י ההעלאת בבחי' גבורה יהי' נמשך בחי' החסדים כו'.

[ב] [ראה מילואים]

[ג] אך הנה מבשרי אחזה אלוה למשל כל החיות שבאדם נמשך מהלב דהיינו עד"מ התהוות הקול והדבור הוא שנמשך מהלב להריאה ומהריאה לקנה וזהו קול ודבור שיוצא מהם וגם אפילו המוח מקבל חיות מן הלב שעולה מן הלב למוח לחשוב ולהרהר והנה זהו בחי' המשכת חיות רחני מהלב שיומשך מזה הדבור והמחשבה וכן ג"כ מהלב חיות גשמי לכל האברים והוא דם הנמשך מהלב לכל

18) וכמוכן גם מהמבואר בהדרושים דפ' קרח (לקו"ת שם נד, א ואילך. אוה"ת וסה"מ תרכ"ז שבעה ע"ד 7. ועוד).

ואין סתירה לזה מפרש"י (ריש פרשתנו, מתנחומא שם א) "נתקנא על נשיאותו של אליצפן כו" - דיש לומר, שתחלת המחלוקת שלו היתה מצד טעות בדרכי העבודה, ומזה נשתלשל אח"כ מחלוקת שמצד קנאה.

19) דנוסף לזה שקרח מלשון קרחה רומז על מחלוקת בכלל (כדלקמן הערה 47), רומז גם על רקיע המבדיל.

20) אוה"ת שם ע' תרצו. [ראה לעיל הערה 8]

21) יחזקאל א, כב.

22) ראה בכ"ז אוה"ת שם ע' תשכג, ואילך^[א]. סה"מ תרכ"ז שם^[ב]. וראה גם לקו"ת ואתחנן יא, ב^[ג]. אמ"ב שער הק"ש פ"ד. ובכ"מ.

אות ג

[א] וז"ע יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים שמים עליונים הם בתכלית הרוחניות ומים תחתונים הם מקור לתענוגי' גשמי' כו' וכ"ז נעשית ע"י המחיצה כו' והנה לע"ל כתי' מחצתי ואני ארפא שהמחיצה שעשיתי בין העליונים לתחתונים לע"ל אני מרפא המחיצה כו' כמארו"ל במד"ר קהלת ע"פ דור הולך ודור בא והנה שורש ענין הפרסות והמחיצות הוא מבחי' גבורות קו השמאל כנועד ובד"כ ז"ע מ"ש מלכותך

שהמים מצמיחים כל מיני תענוג²³ הוא לפי שבהם יש ענין התענוג²⁴. והרקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים היא הפרסא שעל ידה נעשית ההבדלה בין התענוגים בעיניים הרוחניים (מים עליונים) ותענוגי עוה"ז (מים תחתונים). והכוונה ברקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים היא בכדי שעי"ז יתעלו מים התחתונים למעלה יותר מכמו שהיו קודם ירידתם. דע"י ירידתם למטה, נעשה בהם התשווקה והצמאון לעלות למעלה, מים תחתונים בוכין אנן בעינן למהוי קמי' מלכא²⁵, ועי"ז הם

[ד] והיא איהו מחלוקת שהיא לשם שמים דאיהו סופה להתקיים ולעאלא שלם ויחודא בתרויהו . . ומחלוקת האי דאיהו לשם שמים בגין דמים תתאין אינון בוכין ואמרין אנן בעיין למהוי קדם מלכא עלת העלות ובען לסלקא לעילא רקיע אפריש בינייהו עד דעלת העלות שוי לון שוין.

[המחלוקת הוה היא לשם שמים וסופה להתקיים - להביא יחוד בשניהם . . והיא לשם שמים בגלל שהמים התחתונים בוכים ואומרים: אנו רוצים להיות לפני עילת העילות ולעלות למעלה אבל הרקיע מפריש ביניהם לבין העליונים עד שמגיע עילת העילות ועושה את שניהם שוים]

[ה] [ראה מילואים]

[ו] וע"ד המדרש יש בו באור לדרך הקבלה: ברית כרותה למלח ממשות ימי בראשית שהובטחו

מים התחתונים ליקרב במלח ונסוך המים בחג, וכן אמרו במדרש: (ב"ר ה, ג) מים התחתונים נקראו מים בוכים, ולמה נקראו מים בוכים, כי בשעה שחלק הקב"ה את המים נתן אלו למעלה ואלו למטה, התחילו מים תחתונים בוכים, וזה שכתוב (איוב כח, יא) "מבכי נהרות חבש". אמר רבי אבא בבכי נתפרשו המים המים התחתונים מן העליונים, אמרו: אוי לנו שלא זכינו לעלות למעלה להיות קרובים ליוצרנו, מה עשו, העיזו פניהם ובקעו תהומות ובקשו לעלות עד שגער בהן הקב"ה שנאמר: (ישעיה מג, טז) "הנותן ביים דרך ובמים עיזם נתיבה", (נחום א, ד) "גוער ביים ויבשהו", אמר להם הקב"ה הועיל ולכבודי עשיתן כל כך אין להן רשות למים העליונים לומר שירה עד שיטלו רשות מכס, שנאמר: (תהילים צג, ד) "מקולות מים רבים אדירים משברי ים", ומה הם אומרים: "אדיר במרום ה'", ולא עוד אלא שעתידין אתם ליקרב על גבי המזחב במלח ונסוך המים.

האברים וזוה נעשה גידול הבשר ודם זה נעשה מהמאלכ שמתברר בקיבה וככד והמובחר עולה ללב והפסולת יוצא דרך בני מעיים לחוץ, וכל זה הוא מתחלק על ידי הפרסא שמפסקת דהיינו חצר הכבד שהוא המבדיל בין אברי הנשימה לאברי המזון. כך ממש בנמשל כביכול הנה כתיב צור לבכי שכללות החיות נמשך ממנו ית' כדכתיב ואתה מחיה את כולם והנה יש גם כן ב' בחי' השפעות. הא' הוא הנקרא בחי' מים עליונים הוא תענוג עליון אז תתנג על ה'. והב' הוא מים תחתונים הם הפסולת תענוגי עוה"ז שנמשכים ע"י הפרסא ורקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים וזהו ובחרת בחיים העליונים שהוא בחי' עץ החיים ותענוג עליון ולמאוס בתענוגים גשמיים שמבחי' מים תחתונים עה"ז ט"ר.

23) תניא פ"א (ה, סע"ב).

ותאות התענוגים מיסוד המים כי המים מצמיחים כל מיני תענוג.

24) ראה אמ"ב שם (יז, א).

וביאור הדברים הנה אנו רואים בחוש שיש במים הגשמיים שנק' מים תחתונים בחי' העונג בהעלם שהרי כל גידולי עונג נגדל ונצמח הכל ע"י המים דוקא, שהמים טבעם להצמיח כל מיני תענוגים גשמיים שבדצח"ם, וכמו שאנו רואים שגידול כל צמח תבואה ופירות האילן הוא ע"י המים דוקא והרי בפרי האילן יש בו טעם מתיקות ועונג זה שבטעם המתיקות גדל וצמח מיסוד הלחלוהית מים שבאלן שיונק מהמים דוקא א"כ בהכרח לומר שיש במים ממהות העונג בהעלם.

25) תקו"ז ת"ה (יט, ב)^[7]. תוס' הרא"ש (הדר זקנים) בראשית בתחלתו^[8]. בחי עה"פ ויקרא ב, יג^[9].

ועי"ז הם מתעלים למעלה יותר מכמו שהיו קודם ירידתם, ולמעלה יותר גם ממים העליונים. וזהו מה שארוז"ל²⁶ דזה שביום השלישי נאמר שני פעמים כי טוב הוא אחד למלאכת המים ואחד למלאכתו של יום, דלכאורה, הרי מלאכת המים הו"ע של מחלוקת ואיך נאמר על זה כי טוב. והביאור בזה, שע"י עבודת האדם נעשה הבריור והעלי' דמים התחתונים²⁷, ולכן, ביום השלישי כשהי' יקו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה²⁸, דיבשה היא מקומו של האדם, נשלמה הכוונה דמלאכת המים, שע"י הבדלת מים התחתונים ממים העליונים וירידתם למטה הם מתעלים למעלה יותר מכמו שהיו קודם ירידתם, ואז (לאחרי שנעשית האפשריות דעלי' זו), גם מלאכת המים היא טוב.

ד) ועפ"ז יובן מה שקרח רצה במחלוקת, כי קרח חשב שהכוונה בזה שמים התחתונים יבדלו ממים העליונים וירדו למטה הוא בשביל המעלה שישנה בהתענוגים הגשמיים עצמם, דשרש הגשמיות הוא למעלה יותר משרש הרוחניות. [וע"ד המבואר בתו"א²⁹ דבעולמות העליונים נאמר³⁰ מה גדלו מעשיך, וענין מה רבו מעשיך³¹ הוא

(26) ב"ר פ"ד, ו[1]. פרש"י בראשית א, ז[ח].

אות ד (29) וארא נו, א - הובא באה"ת פרשתנו ס"ע

תשכג.

והנה כתיב מה רבו מעשיך וכתיב מה גדלו מעשיך. מה רבו מעשיך קאי על עולמות התחתונים וכל הברואים שבעוה"ז המתחלקים למיניהם בכמה מיני התחלקות רבי רבבות מדרגות בדצ"ח שכמה מיני דומם וכמה מיני צומח כו'. וכל מין ומין יש לו טעם בפ"ע כמו תפוחים ואגוזים ושקדים. וכיוצא בהם בצומח שכל א' יש לו טעם בפ"ע שאין הא' דומה לחבירו. וכן בכל מיני עשבים כל עשב יש לו טעם בפ"ע. והטעם הוא רוחני ממוזל השופע עליו. שאין לך כל עשב מלמטה כו'. וכל זה הוא מפסולת עולמות עליונים וכמ"ש וכל קרבי את שם קדשו שיש בחי' קרביים עליונים שמבררים הפסולת להשפיע לעוה"ז הגשמי. וכמארו"ל נטה שמאלו וברא ארץ. ונטה ימינו וברא שמים. . . שהארץ מקבלת מבחי' שמאל ועי"ז נאמר מה רבו מעשיך. אך מה גדלו מעשיך קאי על העולמות עליונים מלאכים ונשמות שמתענגים על ה' ואין תענוג א' דומה לחבירו.

[ז] אמר רבי שמואל לפי שלא נגמרה מלאכת המים, לפיכך כתוב בשלישי כי טוב שני פעמים, אחד למלאכת המים, ואחד למלאכתו של יום.

[ח] ומפני מה לא נאמר כי טוב ביום שני, לפי שלא היה נגמר מלאכת המים עד יום השלישי, והרי התחיל בה בשני, ודבר שלא נגמר אינו במלואו וטובו, ובשלישי שנגמרה מלאכת המים והתחיל וגמר מלאכה אחרת, כפל בו כי טוב שני פעמים, אחת לגמר מלאכת השני, ואחת לגמר מלאכת היום.

(27) דזה שיש להם תשוקה לעלות למעלה הוא רק הכשרה להבריור והעלי' שלהם, והבריור והעלי' שלהם בפועל היא ע"י עבודת האדם, ע"י שהם קרבים ע"ג המזבח במלח וע"י ניסוך המים (ראה בחי' ויקרא שם^[ט]). וראה גם פרש"י ויקרא שם^[1] וכיו"ב.

[ט] [לעיל הערה 25]

[י] מלח ברית. שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח, וניסוך המים בחג.

(30) תהלים צב, ו.

(31) שם קד, כד.

(28) בראשית שם, ט.

בעולמות התחתונים דוקא, וענין הריבוי מורה על השלימות דא"ס, שעם היותו יחיד, הוא נושא גם ריבוי פרטים³². ולכן רצה שהגבורות יהיו העיקר, כי זה שמים התחתונים בוכין אנן בעינן למהוי קמי' מלכא הוא מפני שנרגש בהם העילוי דענין הגילויים (חסד, ימין), וכיון שהגילויים הם בעיקר בעולמות העליונים, לכן מים התחתונים (שאינן בהם גילויים) רוצים לצאת ממציאותם ולעלות למעלה. אבל לפי טעותו של קרח שהכוונה היא בתענוגים הגשמיים עצמם, שיתגלה בהם שרש הגשמיות, הרי אדרבא, עיקר המעלה היא בהצמצומים והגבורות, שמהם מתהוים הדברים הגשמיים³³. אבל קרח טעה בזה, כי גילוי השרש דמים התחתונים (גשמיים) עצמם יהי' לע"ל, ובכדי שיהי'

[א] ההסבר לכך הוא: כהן מובדל מעניני העולם הזה ועוסק רק בקדושה. ובמיוחד כהן כההרן, כהן גדול, אשר "מן המקדש לא יצא". וכיון שכל יהודי צריך לבצע את כל סוגי העבודות, נדרש מכל אחד, אפילו מהיהודי הפשוט ביותר, להתנתק בנמן כלשהו מעניני העולם ולהיות בדומה לכהן, ואף - בדומה לכהן גדול. על כך טען קרח. . . כיון ש"כל העדה כולם (גם העוסקים בענינים של עסק - לשם שמים) קדושים", ואדרבה: "ובתוכם הוי'", המשכת שם הוי', שם העצם, היא דוקא במעשה כידוע, שעל ידי ענינים רוחניים מקבלים רק "גילויים", ואילו המשכת העצמות היא דוקא על ידי מעשה המצות ועל ידי זיכוך הענינים הגשמיים שהם רשות, לכן מהי גדולתו של הכהן הגדול, ולפיכך, כמשמעות השניה של "מדוע תתנשאו", מדוע צריכים "כל העדה" להתרומם ולעלות למעלה, כאשר הם נעלים ככהן גדול ואדרבה: דוקא "בתוכם" הוי'?

[ב] ייחודם של הכהנים משאר בני ישראל הוא בכך, שהכהנים מנותקים מעניני העולם הזה ועוסקים בעניני קדושה בלבד. ובמיוחד כהן גדול, אשר על כך היתה עיקר מחלוקת קורח, שעליו נאמר "ומן המקדש לא יצא". אך יחד עם זאת שהכהן, ובמיוחד הכהן הגדול, מובדל מכל ישראל, הם "ממשיכים" ומשפיעים מכהונתם לכל ישראל. כנאמר בלקוטי תורה על הפסוק "בהעלותך את הנרות", שעל ידי הדלקת נרות המנורה, "העלה" אהרן את כל ישראל לדרגה שלו - הוא החדיר בהם את הדרגה של "אהבה רבה" (הנעלית מ"אהבת עולם") - דרגתו של אהרן. ועל כך טען קורח, שכשם שיש מעלה בכהנים

32 ראה סה"מ תרנ"ט ע' ע. ושם, דגילוי הריבוי שבא"ס הוא ע"י שם אלקים (גבורה).

לכאור' אינו מובן מה שבנבראים יש ריבוי עד אין קץ ושיעור, דמאחר שהם בע"ג ה' צ"ל קץ וגבול למציאותם, ואין הם נמצאים בריבוי התחלקות עד אין קץ ושיעור כלל. אך הענין דא"ס מצד השלימות שבו הרי נושא בעצמו ריבוי עד אין קץ ועד אין שיעור בבחי' א"ס. אך הכל בו בבחי' האחדות בבחי' יחיד ממש כו'. וזה א"א לומר דבחי' יחיד שבו שולל הריבוי דמצד השלימות בהכרח לומר שנושא הריבוי ג"כ והכל בבחי' יחיד ממש. . . וא"כ יש כאן ב' דברים שנושא הריבוי וכולם בבחי' האחדות דיחיד ממש. וההתגלות י"ל שהוא ע"י שם הוי' ושם אלקים, דשם אלקים מגלה הריבוי והוא שיהיו ריבוי נבראים עד אין קץ ושיעור כו'.

33 להעיר מהמבואר בלקו"ש ח"ח (ס"ע 110 ואילך)^[א], 116 ואילך^[ב], דטענת קרח "כל העדה כולם קדושים גו' ומדוע תתנשאו גו'" (פרשנתו טז, ג) היא, דעבודתו של אהרן היתה "בהעלותך את הנרות", לעורר בישראל התשוקה להתעלות למעלה, ועל זה היתה טענתו של קרח, דמכיון ש"כל העדה כולם (גם אלו שעיקר עסקם הוא בכירור דברי הרשות הם) קדושים", ואדרבא "ובתוכם ה'", שע"י עבודה זו היא המשכת שם הוי' שם העצם, ובמילא "מדוע תתנשאו" שאין צריך לעורר בהם התשוקה להתעלות למעלה ("תתנשאו"). וראה לקמן ס"ה שהמעלה שבכירור דברי הרשות היא דוגמת המעלה שבמים התחתונים.

גילוי השרש דמים התחתונים עצמם, צריך להיות בהם תחלה ההרגש דמעלת הגילויים, שע"י הרגש זה יש בהם הצמאון והתשוקה לעלות למעלה, ועי"ז יהי גילוי השרש דמים התחתונים עצמם³⁴. וזהו שלא נאמר כי טוב במלאכת המים עד ליום השלישי, אף שישנה מעלה גם במלאכת המים כמו שהיתה ביום השני, בזה שנבדלו מים התחתונים ממים העליונים וירדו למטה, כי הגילוי דמעלה זו יהי רק לע"ל, ועכשיו, הכוונה בירידת המים למטה היא בכדי שיעלו למעלה (כנ"ל), דענין זה נעשה ביום השלישי דוקא. ועד"ז הוא בכללות הענין דגילוי (שרש החסד) וצמצום (שרש הגבורה), דהמעלה שבהצמצום עצמו יתגלה רק לע"ל, והכוונה בהצמצום כמו שהוא עכשיו הוא בשביל הגילוי³⁵.

דצה להגביר הגבו' על החסדים וזה הי' מחלקותו על הכוונה, דכהנים ולוים הם חו"ג כהן הוא בחי' חסד כמ"ש אתה כהן לעולם ולוים בחי' גבו' כמ"ש ועבד הלוי הוא כו', ורצה להגביר הגבו' כו' . . אכל תכלית הכוונה הוא השוב והגילוי והרצוא שהוא העלי' הוא בשביל הירידה כו', וזהו דשמאלא אתכליל בימינא כו'. אבל קרח רצה להגביר הגבו' מפני שראה שהגבו' קודמים לחסדים, וכמו הצמצום הראשון שקדם לגילוי הקו שזהו הוראה שהגבו' קודמים בשרשן . . אבל טעה בזה דקדימת הצמצום בשרשו הוא מה שנמצא כלול בהגילוי דאוא"ס שלפה"צ שהכוונה בהגילוי הוא שיהי' ע"י הצמצום דוקא וכמשנת"ל ד"ה הנ"ל, וא"כ הרי הצמצום הוא בשביל הגילוי כו' (ומעלת הצמצום מצ"ע שיש לו קדימה בעצם זה יתגלה לעתיד אבל הקדימה בהגילויים הוא רק שע"ז יהי' הגילוי כו') . . מ"מ הגילוי עתה הוא ע"י בחי' חסד דוקא ורק לעתיד בגמר הברורים יכול להיות גילוי הגבו' עצמן כו', ולכן לעתיד יהי' הלויים כהנים וכמ"ש בכהאריז"ל ע"פ והכהנים הלויים בני צדוק כו', אבל עתה צ"ל הגילוי ע"י חסד דוקא כי מבחי הגבו' נעשה למטה העלם והוא בחי' יש כו', ולכן דוקא לעתיד בגמר הברורים שלא יהל בתי' הישות אז יכול להיות גילוי הגבו' כי אבל עתה הגילוי ע"י החסד דוקא כו'.

[ד] אכן האריז"ל פי' שלעתיד בזמן המשיח תהיה הלכה כבית שמאי . . וזהו סופה להתקיים ממש. ולכן רצה קרח לעשות גם עכשיו מהגבורות עיקר. אך באמת שגה ברואה כי הנהגה זו א"א להיות כ"א אחר שלימות הברורים, ומשא"כ עכשיו מהגבורות יש יניקה לחיצונים, ולכן צ"ל הגבורות טפלים להחסדים.

בהיותם מובדלים מעניני העולם, כך יש מעלה ב"כל העדה" העוסקים בעניני העולם ועושים מהם כלים לאלקות, ואדרבה: התכלית העיקרית היא, הפיכת ה"תחתונים" לדירה לו יתברך. וכיון "שכל העדה כולם קדושים ובתוכם הוי"ה" המושכה" של שם הוי', שעם, היא "בתוכם", על ידי עבודתם של "כל העדה", ההופכים את העולם לדירה לו יתברך - לכן "מדוע תתנשאו על קהל ה'", מדוע יתנשא (משה ו) אהרן לעומת קהל הוי' על כך שהם נותנים לכלל ישראל ממלתו של אהרן.

34) וע"ד המבואר בלקו"ת שבעה ערה הבאה, דזה שלעתיד יתעלו הגבורות למעלה מהחסדים [שלכן תהי' אז הלכה כב"ש] הוא "דוקא אחר שנכנסו להחסדים".

35) ראה סד"ה ויקח קרח תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ע' א' מג^[1]), דטעותו של קרח (שהגבורות הם העיקר) היתה מצד זה שהצמצום קדם לגילוי הקו. וטעה בזה, כי הצמצום הוא בשביל הגילוי, "ומעלת הצמצום מצד עצמו שיש לו קדימה בעצם יתגלה לעתיד".

וראה גם לקו"ת פרשתנו נד, ג^[1], דקרח רצה לעשות מגבורות עיקר, כמו שלע"ל תהי' הלכה כב"ש. אך באמת שגה ברואה כי הנהגה זו א"א להיות כ"א אחר שלימות הברורים, ומשא"כ עכשיו מהגבורות יש יניקה לחיצונים, ולכן צ"ל הגבורות טפלים להחסדים.

[ג] וע"פ הנ"ל יובן מ"ש ויקח קרח כו', דהנה ידוע דקרח

ה) **ועד"ז** הוא בעבודת האדם, שהגם שיש יתרון בהעבודה דבכל דרכיך דעהו³⁶ על העבודה דתורה ומצוות, שע"י העבודה דבכל דרכיך דעהו ידיעת אלקות היא גם בעניני העולם (בכל דרכיך)³⁷, "מ"מ, בכדי שעסקו בדברי הרשות (דרכיך) 'הי' באופן שעניני העולם לא יפעלו בו ירידה ח"ו ואדרבא בהם עצמם יראה השגחה פרטית

יהיה לשם שמים, שישתמש בגשמיות לשם קדושה, אלא שהגשמיות עצמה תהיה קדושה. . . שזהו פירוש של "בכל דרכיך דעהו"; לא רק שדרכיך יהיו לשם, דעהו" אלא שבהם עצמם - "דעהו". בדוגמת אכילת שבת שהאכילה עצמה היא מצוה, נדרשת להיות גם אכילת חול וכן כל דברי הרשות, שיעשו לא רק לשם שמים, אלא שגם בהם עצמם יהיה דעהו.

[ה] הרגש זה מעורר אצל האדם את העבודה של "וכל מעשיך יהיו לשם שמים". כיון שמונח אצלו שהקב"ה אינו רק בעל הבית על העולם, (כלומר שהעולם הוא מציאות והוא שליט עליו), כי אם כל מציאות העולם עצמו היא רק הארה וכח אלקות, הרי הנהגתו היא באופן שכל מעשיו הם לשם שמים; לא זו בלבד שהוא מוותר על עניניו השונים בגלל ציווי ה'. . . אלא שמלכתחילה אין אצלו ענינים משלו, הכל לשם שמים. כאן נוספת עוד נקודה; כפי שמדגיש אדמו"ר הזקן "אין עוד" שכל העולם הוא אין ואפס ממש, עד שאינו נקרא אפילו בשם "עוד". . . והרגשה זאת מעוררת אצל האדם את העבודה של "בכל דרכיך דעהו", שגם דברי הרשות עצמם יהיו אצלו אלקות. . . כדי לבוא לעבודת "בכל דרכיך דעהו" צריך להתחיל קודם בעבודת "וכל מעשיך יהיו לשם שמים", מו הקל אל הכבד, וזוהו אפשר לבוא אחר כך לאמיתית היחוד - "בכל דרכיך דעהו" ועל ידי זה נעשה "ושכנת בתוכם, בתוך כל אחד ואחד".

[ו] ב' מדר' הנ"ל באופן גילוי הנשמה - (א) שהנשמה (רק) שולטת על הגוף, (ב) שהגוף אינו מציאות לעצמו כלל - הם בהתאם לב' אופני העבודה: (א) "כל מעשיך יהיו שמים", (ב) "בכל דרכיך דעהו"; הדנה ידוע ההפרש שבין ב' אופני עבודה אלו וכמדובר כמה פעמים: דכל "מעשיך יהיו לשם שמים" פירושו הוא, שהכוונה בכל עשיותיו אינה לשם ענין צדדי, כ"א לשם שמים; אבל המעשים עצמם הם עניני חול. אבל העבודה ד"בכל דרכיך דעהו" הוא באופן כזה שבחי

בחי' גבורה כשיתבררו הסיגים לגמרי והרי אז גם היצר הרע שמבחי' גבורה יתהפך להיות טוב מאד. משא"כ עכשיו היום לעשותם מהגבורות יש יניקה לחיצונים וזהו ענין היצה"ר כו' ולכן החסידים הם עיקר והגבורות אפילו דקדושה צ"ל טפלים לגבי החסידים.

אות ה) (36) משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג^[א].
טוש"ע או"ח סרל"א^[ב]. שו"ע אדה"ו או"ח סקניו ס"ב^[ג].

[א] המנהיג עצמו על פי הרפואה. אם שם על לבו שיהיה כל גופו ואיבריו שלמים בלבד ושיהיו לו בנים עושין מלאכתו ועמלין לצרכו אין זו דרך טובה. אלא ישים על לבו שיהא גופו שלם וחזק כדי שתהיה נפשו ישרה לדעת את ה'. שאי אפשר שייבן וישתכל בחכמות והוא רעב וחולה או אחד מאיבריו כואב. . . ואפלו בשעה שהוא ישן אם ישן לדעת כדי שתנוח דעתו עליו וינח גופו כדי שלא יחלה ולא יוכל לעבד את ה' והוא חולה, נמצאת שנה שלו עבודה למקום ברוך הוא. ועל ענין זה צו חכמים ואמרו (משנה אבות ב- יב) 'וכל מעשיך יהיו לשם שמים'. והוא שאמר שלמה בחכמתו (משלי ג-1) 'בכל דרכיך דעהו והוא ישר ארחתך'.

[ב] בכל מה שיהנה בעולם הזה לא יכון להנאתו אלא לעבודת הבורא יתעלה כדכתיב (משלי ג, ו) בכל דרכיך דעהו ואמרו חכמים ז"ל (אבות פ"ב מ"ב) והיו כל מעשיך לשם שמים.

[ג] וכשעושה מלאכה או נושא ונותן לא תהיה כוונתו אלא כדי למצוא צרכי הגוף כדי שיוכל לעבוד לבוראו כמו"ש בכל דרכיך דעהו וגו'.

(37) ראה לקו"ש ח"ג ע' 907^[ד]. שם ע' 932^[ה].
ח"י ע' 104 ואילך^[ו].

[ד] אבל תכלית העבודה היא, שבתוך עשיית המסחר תורגש ותיראה אלקות; ולא רק שהמסחר

(דעהו), הוא ע"י העבודה דכל מעשיך יהיו לשם שמים³⁸, שכוונתו בזה שעוסק בעניני הרשות היא בכדי שע"ז יוכל לעסוק בתורה ומצוות [ומכיוון שכל עסקו בעניני העולם הוא בשביל קיום התומ"צ לכן הוא ממעט בהם ככל האפשרי ועוסק בהם רק עד כמה שמוכרח], ואז גם כשעוסק בעניני העולם, הוא רואה בהם גילוי אלקות, דעהו.

ו) וע"פ הנ"ל יובן גם דיוק לשון רז"ל³⁹ שאין מחזיקין במחלוקת, מחזיקין דייקא, דמציאות המחלוקת עצמה, זה שמים התחתונים נבדלו ממים העליונים, היא בריאה שנבראה ע"י הקב"ה. וחטאו של קרח הי' שהחזיק במחלוקת, שרצה שתתקיים ההבדלה (שמים התחתונים ישארו למטה ולא יהי' בהם הצמאון לעלות למעלה). ויש להוסיף, דכמו שהכוונה בבריאת המחלוקת (רקיע המבדיל) ביום השני היא בכדי שיתברר ביום השלישי, שאז גם הרקיע המבדיל נעשה טוב, עד"ז הוא גם בנוגע למחלוקת קרח, שהכוונה בזה (כמו שהי' מצד למעלה³⁹) היתה בכדי שע"ז יהי' שלום

בעלילה אתה מביאן.

[ב] והנה במדרש אמר ע"פ נורא עלילה על בני אדם שעושה עלילות על בני אדם שבעלילה בא לפעמים גובר הרע דיצה"ר על האדם ויחטא אף שלא היה בחירה בלבו לזה בתחלה כלל כמו שהיה בדוד המלך ע"ה שהיה בו רוח"ק בתמידות ולא היה ראוי כלל לאותו מעשה דבת שבע רק מלמעלה הסיתו עליו היצה"ר להביאו לחטא זה כמ"ש ראויה היתה בת שבע לדוד כו' ואמר למען תצדק כו' ואלמדה פושעים דרכיך כו' וכן להיפוך לפעמים יגבור כח הטוב דיצה"ט על הרשע ויתעורר בתשובה שלימה ויהי' צדיק כתשובה דמנשה כו' והיינו ע"י תחבולות שונות כמו להביא יסורין ממרקין לשבור לבב הרשע ולהכניעו ולהיפוך להגביה לבב הצדיק בתענוגי העוה"ז ובגדולה יתירה להפילו ברע כמו וישמן ויבעט כו' וכמו והוא מסיבת מתהפך בתחבולותיו כו' שהן תחבולות שונות ונסיגות וצירופים שלא יכול לעמוד בהן ויחטא כו' וכן יש כה"ג גם בלא תחבולות ועלילות רק מלמעלה מדיחין אותו ומתעים אותו מדרך הטוב לדרך הרע.

[ג] אחד מעיקרי האמונה גם לפי תורת הגולה היא אמונתו של היהודי שהקדוש ברוך הוא הוא בעל הבית היחיד בעולם ומלבדו אין לאף אחד שלטון בהנהגת העולם כי כל הכוכבים והמזלות ואפילו המלאכים הם רק "כגרון ביד החוצב בו" והם פועלים

"דעהו" (ידיעת הוי') היא בכל דרכיו ועניניו עצמם - לא שהם בשביל "דעהו" אלא שבהם ועל ידם עצמם הוא יודע את הוי'.

38) אבות פ"ב מי"ב. וראה רמב"ם וטושו"ע שם.

וראה ד"ה הוי' שארית יעקב שנה זו (תשח"י) נעתק גם בלקו"ש ח"ג ע' 932 הערה [17], שהעבודה ד"לשם שמים" באה מצד ההכרה שהצמצום בשביל הגילוי והעבודה ד"ככל דרכיך דעהו" באה מצד ההכרה שבהצמצום עצמו מתגלה שלימותו ית', שיש לו כח גם בגבול.

[ו] העבודה של "לשם שמים" באה מתוך ההכרה בענין יחוד הוי' ואלקים, אשר כל ענין הצמצום הוא בשביל הגילוי, והעבודה של "בכל דרכיך דעהו" מצד ההכרה אשר בהצמצום מתגלה שלימותו ית', שאינו מוגבל ח"ו בבלי גבול, ויש לו כח גם בגבול.

39) להעיר מהידוע בענין נורא עלילה על בני אדם (תהלים סו, ה). וראה תנחומא וישב ד[א]. תו"ח תולדות יג, א ואילך^[2]. ובכ"מ. וראה לקו"ש ח"ה ס"ע 65 ואילך^[2].

[א] ויוסף הורד מצרימה זש"ה לכו חזו מפעלות אלהים נורא עלילה על בני אדם (תהלים כה) א"ר הושע בן קרחא אף הנוראות שאתה מביא עלינו

באופן נעלה יותר מכמו שהי' קודם המחלוקת. וכמבואר בהדרושים⁴⁰, דזה שבתחלה דיבר משה אל קרח ואל עדתו והי' מחזר אחריהם בדברי שלום⁴¹, הוא, כי משה חשב דכמו שיום השלישי (ת"ת) בירר את המחיצה וההבדלה שנעשה ביום השני, עד"ז הי' גם בנוגע לקרח, שמשם [שהי' שלישי⁴², ת"ת⁴³] יברר אותו. [אלא שלא הי' כן, כי קרח לא רצה בזה⁴⁴, ורצונו הי' להחזיק במחלוקת].

ועפ"ז יש לבאר מה שמוסיף התרגום שויקח קרח הוא ואתפלג קרח ע"ד רקיע המבדיל, אף ששמו של קרח עצמו רומז (כנ"ל) על רקיע המבדיל (רקיע כעין

ומשה.

[ז] . . ואחים שלשה משה אהרן ומרים. ונצפן לשלשה, שנאמר ותצפנהו שלשת ירחים (שמות ב, ב).

43) ראה אה"ת שם ס"ע תשיו.

והנה המחבר ב' הקוין הוא משה בריח התיכון דוגמת יום שלישי שנא' בו ב"פ כי טוב ע"י שממשיך למעלה מב' הקוין.

44) כ"ה בסה"מ תרכ"ז שם. ולהעיר מהמבואר בתו"א וישלח כד, ג^[ח] בענין מה שרצה יעקב לברר את עשו 'שהמניעה היא מצד עשו כו' שהוא עדיין למטה בבחי' שבירה". ויש לומר, דמזה שאומר שקרח לא רצה משמע שגם מצד דרגתו של קרח לא הי' מניעה שיתברר ע"י משה, אלא שלא רצה.

[ח] וישבו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו. פי' תשובת המלאכים הוא כך שעם היות שמחמתך ראוי ונכון מאד שיומשך אליך מבחי' המקיף דתהו מאחר שנגמץ בך השלימות של התקון אבל מה לעשות שהמניעה היא מצד עשו אחיך שהוא עדיין למטה בבחי' שבירה ולא נתברר עדיין כלל וא"כ איך ישפיע לך משרשו המקיף דתהו הנ"ל מאחר שהוא בעצמו עדיין למטה. והראי' ע"ז שהוא בשבירה הוא כי וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו. פי' ד' מאות איש הם דינים קשים של החיצונים הנמשכים מן ת' בתי דינין קשין דמשתכחין כמ"ש באד"ר.

רק ברצונו ובמצוותו של הקב"ה והסוברים שברואים מסויימים יכולים לפעול משהו לפי רצונם העצמי על אף שהם מודים שפעולתם של נמצאים אלו היא על ידי הכוח שנתן להם הקדוש ברוך הוא אלא שיש להם בחירה לגבי כוח זה אם יפעלו בו אם לאו הרי זו סתירה לאמונתנו באחדותו של הקדוש ברוך הוא מכך מובן גם לגבי האדם שכל פעולותיו אפילו בעניני תורה ומצוות אשר לגביהם ניתנה לו בחירה חפשית הן "על פי ההשגחה העליונה ועל פי רצונו יתברך".

40) סה"מ תרכ"ז ע' שכב.

והנה בתחלה הלך משה אל קרח כי דימה שכמו שיום שלישי מברר את המחיצה שנעשה ביום שני שלכן נאמר ביום שלישי ב"פ כי טוב הא' ליום שני והב' ליום שלישי כמו"כ הוא יברר את קרח אבל קרח לא רצה לכן אמר בקר כו'.

41) פרש"י שבהערה 13.

42) שבת פה, א^[ח]. וראה ר"נ גאון שם^[ח]. תנחומא יתרו יו"ד^[ח]. ועוד. וראה מדרש משלי פכ"ב^[ח].

[ד] דרש שהוא גלילאה עליה דרב חסדא בריך רחמנא דיהב אוריאן תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי בירחא תליתאי כמאן כרבנן.

[ה] ע"י תליתאי. ע"י משה שהוא שלישי אהרן ומרים ומשה.

[ו] והכל היה משלש, תורה משלשת, תורה נביאים וכתובים . . הסרסור משלש, מרים אהרן

קרח⁴⁵ (מלשון קרח⁴⁶ שענינה הוא פילוג⁴⁷) מורה על הטבע שלו (שהי' נוטה למחלוקת) שנברא ע"י הקב"ה. משא"כ ויקח קרח הוא מעשה המחלוקת שעשה ברצונו ובבחירתו. וזהו מה שמחדש התרגום אונקלוס דויקח קרח הוא ואתפלג קרח ע"ד ריקע המבדיל, שגם המעשה דמחלוקת קרח, אף שזה הי' ברצונו ובבחירתו, הוא ע"ד ריקע המבדיל שנברא ע"י הקב"ה. דכמו שהכוונה בבריאת הרקיע המבדיל היא בכדי שיתברר ביום

ומוכר לנכרים בשר חזיר מבושל בא ישראל לפונדק וראהו שלא נטל ידיו כשהסב לאכול ונתן לפניו בשר חזיר: מים אחרונים הרגו את הנפש. זו היא אשתו של זה שאילו נטל מים אחרונים דרך הנוטלים ידים לקנח את שפמם בידיים טופחות ולא היו עדשים נראין:]

[י] [ראה מילואים]

46 סנהדרין קט, ב.

ויקח [קרח] אמר ריש לקיש שלקח מקח רע לעצמו קרח שנעשה קרחה בישראל.

47 ולהעיר מהסמיכות ד"ולא תשימו קרחה" ל"לא תתגודדו" (ראה יד, א) שדרשו ע"ז רז"ל (יבמות יג, ב^א) לא תעשו אגודות אגודות. וראה סהמ"צ להרמב"ם מל"ת מה^א. וביל"ש עה"פ: "לא תתגודדו לא תשימו אגודות אגודות... שלא תשימו קרחה בכס כשם שעשה קרח לישראל ועשאן אגודות אגודות."

[יא] תנן התם מגילה נקראת באחד עשר ובשנים עשר ובשלשה עשר ובארבעה עשר ובחמשה עשר לא פחות ולא יותר אמר ליה ר"ל לר' יוחנן איקרי כאן לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות האי לא תתגודדו מיבעי ליה לגופיה דאמר רחמנא לא תעשו חבורה על מות א"כ לימא קרא לא תגודדו מאי תתגודדו שמע מינה להכי הוא דאתא ואימא כוליה להכי הוא דאתא אם כן לימא קרא לא תגודדו מאי לא תתגודדו שמע מינה תרתי.

[רש"י: לא תעשו אגודות אגודות. דנראה כנוהגין ב' תורות כשקורין כפרים את המגילה ביום כניסה ועיירת גדולות בי"ד ומוקפין חומה בט"ו: א"כ לכתוב קרא לא תגודדו. דמשמע לשון גדידה וחבורה: ואימא כוליה להכי הוא דאתא. שלא תעשו אגודות: א"כ לכתוב לא תגודדו. מדלא כתיב תגודדו לשון אגודה:]

45 ראה יומא פג, ב^ו: ר' מאיר הוה מדייק בשמא, עיי"ש. וראה בארוכה תשובות וביאורים (קה"ת, תשל"ד) סי' א (ע' 4)^א.

[ט] ר"מ ור' יהודה ור' יוסי הוו קא אזלי באורחא ר' מאיר הוה דייק בשמא ר' יהודה ור' יוסי לא הוו דייקו בשמא כי מטו לההוא דוכתא בעו אושפיזא יהבו להו אמרו לו מה שמך אמר להו כידור אמר ש"מ אדם רשע הוא שנאמר כי דור תהפוכות המה ר' יהודה ור' יוסי אשלימו ליה כיסייהו ר"מ לא אשלים ליה כיסיה אזל אותביה בי קיבריה דאבהו אתחוי ליה בחלמיה תא שקיל כיסא דמנח ארישא דההוא גברא למחר אמר להו הכי אתחוי לי בחלמאי אמרי ליה חלמא דבי שמש ליית בהו ממשא אזל ר"מ ונטריה כולי יומא ואייתיה למחר אמרו לו הב לן כיסן אמר להו לא היו דברים מעולם אמר להו ר"מ אמאי לא דייקתו בשמא אמרו ליה אמאי לא אמרת לן מך אמר להו אימר דאמרי אנא חששא אחוזקי מי אמרי משכוהו ועיילוהו לחנותא חזו טלפחי אשפמיה אזלו ויהבו סימנא לדבייתהו ושקלוהו לכיסייהו ואייתו אזל איהו וקטליה לאיתיה היינו (דתנן) מים ראשונים האכילו בשר חזיר מים אחרונים הרגו את הנפש ולבסוף הוו דייקי בשמא כי מטו לההוא ביתא דשמיה בלה לא עיילו לגביה אמרי שמע מינה רשע הוא דכתיב ואמר לבלה נאופים (כמו אחרי בלותי היתה לי עדנה כלומר זקנה בנאופים): מי שנשכחו כלב שוטה וכו'.

[רש"י: דייק בשמא. בשמו של בעל הבית אם נאה אם כעור: אשלימו ליה כיסייהו. ערב שבת היה והפקידו אצלו כיסם: דבי שמש. של ערבי שבתות: לית בהו ממשא. מתוך שאדם במנוחה מהרהר ורואה חלומות ומתכוון היה לרחותו שלא ילך ויטלנו: חזו טלפחי אשפמיה. ראו עדשים על שפמו: יהבו סימנא לדבייתהו. בעליך אמר שתתני לנו כיסינו וזה לך סימן שאכלתם היום עדשים: מים ראשונים האכילו בשר חזיר. פונדק ישראל היה מוכר לישראל דברים המותרים ומאכילם

השלישי, עד"ז הוא גם ואתפלג קרח, שהכוונה בזה (מצד למעלה) היא בכדי שיתברר ע"י משה⁴⁸, כנ"ל.

ז) ויש לומר, שהסיבה לזה שקרח טעה וחשב שהכוונה ברקיע המבדיל היא ההבדלה עצמה, היא, מפני שלא הי' בו ענין הביטול. והענין הוא, דזה שנת"ל (סעיף ג) שהכוונה בזה שמים התחתונים נבדלו ממים העליונים וירדו למטה היא בכדי שיהי' בהם התשוקה והצמאון לעלות למעלה, הוא חיבור והתכללות דשני מדות הפכיות. כי מצד החסדים (מעלת הגילויים), המעלה היא במים העליונים ולא הי' צריך שמים התחתונים יובדלו ממים העליונים וירדו למטה, ומצד הגבורות, המעלה היא בגילוי השרש דמים התחתונים עצמם, ואין צריך שבמים התחתונים יהי' תשוקה וצמאון לצאת ממציותם ולעלות למעלה. וזה שהכוונה בהירידה דמים התחתונים למטה היא שיהי' בהם הצמאון לעלות למעלה הוא מצד הת"ת, קו האמצעי, שמחבר ההפכים דחסד וגבורה, שיהי' לאכללא שמאלא בימינא⁴⁹. ולהיות דענין ההתכללות הוא מצד

ברקיע המבדיל היתה שאח"כ יהי' בירור המחיצה וההבדלה גופא [שכן ביום השלישי נאמר "כי טוב" גם על מלאכת המים], עד"ז הוא ב'אתפלג קרח", שהכוונה בזה היתה שקרח עצמו יתברר (אלא שכוונה זו לא נשלמה אז, מפני שקרח לא רצה בזה).

כך גם לגבי ואתפלג קורח שדומה לרקיע המבדיל הקדוש ברוך הוא גרם למחלוקת קורח על הכהונה כדי שיגיעו אחר כך לידי נתינת כ"ד המתנות של בני ישראל ועניניהם לכהונה בברית מלח עולם כלומר שחיבור העליונים והתחתונים שגם היהודים העוסקים בעניני העולם מעניקים מהראשון ומהמובחר שלהם לקדוש ברוך הוא הבא לידי ביטוי במתנות הכהונה יהיה חזק הרבה יותר מכפי שהיה לפני מחלוקת קורח.

49) ראה זהר ח"ג ריש פרשתנו.

אות ז

רבי יצחק אמר . . . ושמאלא אתכליל בימינא מאן דעביד ימינא שמאלא ושמאלא ימינא הא איהו כאילו חריב עלמא. תא חזי אהרן ימינא ליזאי שמאלא קרח בעי למעבד חלופא דימינא לשמאלא בגין כך אתענש . . . רבי יהודה אמר שמאלא אתכליל תדיר בימינא קרח בעא לאחלפא תקונא דלעילא ותתא.

[רבי יצחק אומר: מי שעושה את הימין לשמאל ואת השמאל לימין-מהפך את סדר ההנהגה, הרי כאילו שהוא מחריב את העולם, בא וראה, אהרן הוא מצד

[יב] שהזירנו מעשות שרט לנפש שבשרנו כאשר יעשו עובדי ע"ז. והוא אמרו יתעלה (דברים יד-א) "לא תתגודדו". וכבר נכפלה האזהרה מזה באמרו (ויקרא יט-כח) "שרט לנפש לא תתנו" וגו'. וכבר התבאר בגמרא יבמות (גמרא יבמות י"ג-ב) כי גופיה דקרא לא תתגודדו לא תעשו חבורה, ושם נאמר גם כן (דברים יד-א) "לא תתגודדו" מיבעי ליה לגופיה דאמר רחמנא לא תעשו חבורה על מת . . . והנה אמרו שבכלל זה האזהרה מחלוק דתי העיר במנהגם וחלוק הקבוצים ואמרו לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות, אבל גופיה דקרא הנה הוא כמו שבארנו לא תעשו חבורה על מת, וזהו כמו דרש. וכן אמרו סנהדרין (גמרא סנהדרין ק"י-א) המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר (במדבר יז-י) "ולא יהיה כקרח וכעדתו", הוא גם כן על צד הדרש אמנם גופיה דקרא הוא להפחיד. ולפי מה שבארו החכמים הנה הוא שלילה לא אזהרה כי הם בארו שענין זה המאמר הוא שהאל יתעלה מגיד כי מי שיחלוק ויעורר על הכהונה במה שיבא מן הזמן לא יענש במה שנענש קרח ואמנם יהיה כאשר דבר ה' ביד משה לו, רוצה לומר הצרעת, כאמרו למשה (שמות ד-ו) "הבא נא ידך בחיקך", וכמו שהתבאר בעזוהו המלך.

48) העילוי שנעשה עי"ז, הוא זה שע"י מחלוקת קרח נתוסף תוקף בכהונת אהרן (ראה רש"י פרשתנו יח, ח). ויש להוסיף, דכמו שהכוונה

הביטול⁵⁰, לכן קרח שלא הי' בביטול, לא הונח אצלו ענין זה.

ויש לומר, שעד"ז הוא בנוגע להעבודה דכל מעשיך לשם שמים, דזה שהגם שיודע גודל העילוי דבכל דרכיך דעהו, ידיעת אלקות בעניני העולם עצמם, ומ"מ יהי' כל עסקו בעניני העולם רק אמצעי בשביל קיום התומ"צ, הוא ע"י הביטול לקיים רצון העליון. דמכיון שעבודתו היא לא לרוות את צמאונו שיהי' גילוי אלקות בנפשו, אלא שהוא מסור ונתון לקיים רצון הקב"ה, לכן אין נוגע לו הגילוי שידע אלקות (גם) בעניני העולם, וכל רצונו הוא בקיום התומ"צ, קיום רצון הקב"ה. [ועי"ז יהי' לו גם הגילוי אלקות שבעניני העולם, וכנ"ל (סעיף ה), שע"י העבודה דכל מעשיך לשם שמים מגיעים לבכל דרכיך דעהו].

ח) **וזהו** השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו, דכשהאדם עוסק בתומ"צ הוא בבחינת ראש וכשהוא עוסק בעניני העולם הוא בבחינת רגל, והכה על זה שהרגלים שלו (העסק בעניני העולם) לא יהיו למוט, הוא מהחיים שבהם שם נפשנו, החיים שלמעלה מהטבע, שלמעלה מחיי הנפש עצמה, גם מבחינת חי בעצם, כי מצד הדרגא דחיי הנפש עצמה (כולל גם בחינת חי בעצם), אפשר שירצה בהגילוי אלקות שבעניני העולם, וכאשר עסקו בעניני העולם יהי' בשביל (הגילוי שב)עניני העולם עצמם, ולא לשם שמים בשביל קיום התומ"צ, אז הרגלים שבו (התעסקותו בעניני הרשות) יהיו למוט, ובכדי שהרגלים שלו לא יהיו למוט, ע"י שעסקו בדברי הרשות הוא לשם שמים כנ"ל, הוא ע"י החיים שלמעלה מהטבע (די"ל שהכלי לזה הוא הביטול), שלהיותם למעלה מהגבלה הם מחברים שני ההפכים דחסד וגבורה, דהגם שיודע העילוי שבבירור דברי הרשות, מ"מ כוונתו בעשיית דברי הרשות היא בשביל קיום התומ"צ.

ט) **ויש** לומר שזהו הקשר דהשם נפשנו בחיים גו' עם הגאולה די"ב תמוז, דהנה ידוע⁵¹ שע"י הנהגת הטבע, שהיא תמיד באופן א', מתגלה הענין דלא שנית⁵² (אלא

הוא ע"י קו האמצעי שהוא בחי' תפארת מדתו של יעקב שלימו דאבהו ישב אוהלים שמחבר בחי' חו"ג . . מפני שמחבר ועושה התכללות שלא יהיו המדות חו"ג נגדיים זה לזה. והנה הגדול הגבור הוא בחי' חו"ג והנורא הוא בחי' תפארת ויש בו תוספת ו"ו והנורא שנמשך המשכה עלינהו שע"ז נעשה ההתכללות . . והתכללות זו הוא ע"י הבטול.

הימין והלויים הם מצד השמאל וקרח רצה להחליף בין הימין לשמאל ולכן נענש . . ורבי יהודה אומר: השמאל תמיד נכלל בימין, וקרח רצה להחליף את הסדר הזה שבין העליון לתחתון]

50 ראה תו"א נח י, סע"א ואילך.

אות ח

כי הוא שם מ"ה דא"ק שהוא בחי' האור הכללי ע"ד הנ"ל בעקודים ע"כ ממנו נמשך התקון שיהיה נעשה ההתכללות בברודים והיינו כי שם מ"ה הוא בחי' בטול מלשון ונחננו מה וההתכללות נמשך מחמת הבטול לאור א"ס . . כי הנה עיקר ההתכללות הנעשה בעולם התקון

51 ראה לקו"ש חי"ז ע' 150 ואילך, וש"נ. אות ט
[ראה מילואים]

52 מלאכי ג, ו.

שהענין דלא שניתי כמו שמתגלה בהנהגה הטבעית הוא מלוכש בהגבלת הטבע, וע"י הנסים נמשך גילוי אור א"ס הבלי גבול שלמעלה מהתלכשות בעולמות. והשרש דב' ענינים אלו הוא חסדים וגבורות. דהנהגת הטבע (צמצום והגבלה) היא מהגבורות [וי"ל דזה שבהנהגה הטבעית דוקא מתגלה הענין דלא שניתי הוא מפני ששרש הגבורות הוא למעלה משרש החסדים], והנסים (גילוי שלמעלה מהגבלת הטבע) הם מהחסדים. וענין לאכללא שמאלא בימינא הוא, שהגילוי דאור א"ס הבל"ג שע"י הנסים הוא לא באופן דשידוד הטבע, אלא דהגם שהטבע נשאר במציאותו, רואים בגילוי שהוא נס שלמעלה מהטבע. ואולי יש לומר, דמ"ש בתניא⁵³ דענין שיתף בו מדת רחמים⁵⁴ הוא התגלות אלקות ע"י צדיקים ואותות ומופתים, הכוונה בזה היא (בעיקר) להאותות ומופתים [שע"י הצדיקים] המלוכשים בטבע (שיתף בו), שהאותות והמופתים שלמעלה מהטבע הם מהחסדים, והטבע (שבו מלוכשים המופתים) הוא מהגבורות, ולכן אותות ומופתים אלו הם ממדת הרחמים, ת"ת, שמחברת שני ההפכים דחו"ג.

וזוה"י השייכות דהשם נפשנו בחיים גו' להגאולה די"ב תמוז, כי הגאולה די"ב תמוז

55) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1065 ואילך^[2]. ראה לקו"ש ח"ד ע' 1065 ואילך^[7].

[ג] מבין הנסים שנעשו צדיקא מובן איפוא שהיו לצדיקים שבדור האחרון משיח המהווים הקדמה והכנה של הגאולה העתידה דומים הם לנסים שיהיו בגאולה העתידה שהנסים של גאולת י"ב וי"ג היו בדוגמא של אומר לצפון תני וכפי המסופר לעיל שבשעה שגזרו על הרבי שלוש שנות גלות בקאסטראמא הציב תנאי שלא יסע לשם באם הנסיעה תפגע בשמירת השבת הם ויתרו לו והרשוהו להשאר בבית המאסר עד ליום ראשון דבר שהנו היפך ההנהגה בבית האסורים כי כשם שבשעה שהם רוצים להתחזק מיישהו בבית הסוהר הוא אינו יכול לצאת משם כך גם כאשר אינם רוצים להתחזק בו אינו יכול לקיים את ה"חוק מצא" ולהשאר במאסר אבל הרבי גם בדבר זה עלה בידו לעשות כרצונו כך היה גם בעת שעזב הרבי את המדינה לגמרי נסיעתו משם לא היתה רק באופן של "אל תכלא"י" שלא הפריעו לו בכך כי אם גם באופן של "תני" - הם עזרו לרבי בנסיעתו. . ענין זה הוא בדוגמת "אומר לצפון תני": אין זה סתם נס למעלה מהטבע אלא שהקב"ה עושה נס שהצפון בעצמו שמצפון תפתח יסייע לצאת ממדידה והגבלה למקום

53) שעה"ה א"רפ"ה.

אמרו רז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שתף בו מדת רחמים דהיינו התגלות אלהות על ידי צדיקים ואותות ומופתים שבתורה.

54) ראה פרש"י בראשית א, א (בסופו)^[8]. ב"ר פי"ב, טו^[2].

[א] **ברא אלהים**. ולא אמר ברא ה', (ר"ל שהיל"ל ברא ה' אלקי' כמ"ש גבי ביום עשות כו') שבתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתבי ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים (בזה"ל הובא באלשיך בשם הבר"ר פי"ב).

[א] **ביום** עשות ה' אלהים ארץ ושמים. . ה' אלהים, למלך שהיו לו כוסות ריקים, אמר המלך אם אני נתון לתוכן חמין, הם מתבקעין. צונן, הם מקריסין, ומה עשה המלך ערב חמין בצונן ונתן בהם ועמדו. כך אמר הקדוש ברוך הוא אם בורא אני את העולם במדת הרחמים, הוי חטייה סגיאיין. במדת הדין, האיך העולם יכול לעמד. אלא הרי אני בורא אותו במדת הדין ובמדת הרחמים, והלואי יעמד.

כולל גם התחלת הגאולה שהיתה בג' תמוז) היתה נס גלוי שלמעלה מהטבע, ואעפ"כ לא הי' זה באופן דשידוד וביטול הטבע, אלא שהטבע נשאר במציאותו, ויתירה מזו שגם המנגדים נשארו אז בתקפם, ומ"מ הוכרחו לסייע (וע"י התוקף שלהם) בהשחרור והגאולה⁵⁵. ועי"ז נתבטלה המחיצה בין התחתונים לעליונים, לאכללא שמאלא בימינא. ועי"ז ניתן לאח"ז הכח לכאו"א מישראל לבטל המחיצה בין עסק בדברי הרשות לקיום התומ"צ, שגם בעניני הרשות יאיר אור התורה והמצוות, וזה נעשה הכנה קרובה לקיום היעוד⁵⁶ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר, שגם הבשר הגשמי יראה אלקות⁵⁷. וכל זה נעשה ע"י האותות ומופתים שע"י הצדיקים, שממשיכים בהטבע גילוי אלקות שלמעלה מהטבע, כמו שהי' בימים ההם בזמן הזה.

[72] ^[1].

של שחרור וחרות.

[ד] אכל לע"ל שיוציא חמה מנרתקה הרי גופו של מאור שהוא שם הוי' יתגלה בדיבור ונק' פי הוי' ממש כמו אותיות ודיבור דדבר הוי' שבתו"מ כמשי"ת כדיבור די"מ עכשיו להוות כל בריאה מאין ליש כנ"ל ולכך אמר וראו כ"ב דאפי' בהמות וחיות יכירו את בוראם ויבין כל יצור כו'... וכך יהי' ג"כ אחר הבריר דעה"ד טו"ר שיעובר רוח הטומאה לגמרי מכל חלקי דצח"מ ויודככו הגופים בתכלית עד שיראו כ"ב ממש ברא' חושיי בלי העלם כלל כנ"ל.

[ה] [ראה מילואים]

[ו] דכמו לעת"ל שהבשר עצמו יראה כבוד ה' כמבואר במ"א... עד"ז הי' בקרי"ס דראתה שפחה על הים, ולא שהיתה עלי' במדריגתה.

[ד] כך גם בנס של יום ג' תמוז תרפ"ז עם היותו נס גלוי שלמעלה מהטבע היתה לו השפעה בטבע עצמו, שאף הוא הסכים לנס כפי שכבר סופר כמה פעמים, אנשים אשר אסרו את הרבי, עצמם בעודם במלוא כוחם נאלצו לשחררו. ואדרבה: כאן התבטא חיבור עליונים ותחתונים במדה רבה יותר מאשר ב"שמש בגבעון דום", כי גם בעת השחרור הם עדיין היו בתוקפם, ומפני עוצמתם במשרתם הם יכלו לצוות על שחרורו שלא כ"שמש בגבעון דום", שבשעת הנס התבטל טבע הילוך השמש.

(56) ישעי' מ, ה.

(57) ראה תו"ה תצוה תפב, א ואילך^[1]. שער האמונה פכ"ה^[ה]. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 37 (הערה

17) תנחומא.

. וגדולה מזה מצינו בדרו"ל, אשר השם הוא לא רק מורה על מהות האדם אלא גם גורם, וכמרו"ל (תנחומא ס"פ האוינו) לעולם ידוק אדם בשמות לקרוא לבנו . כי לפעמים השם גורם טוב או גורם רע . . כמרו"ל (סנה' קט, ב) קרה כו' בן יצהר בן שהרתיח עליו את כל העולם כצהרים כו'

51) לקו"ש.

הנהגת הטבע היא הנהגה "חא ישובותו" - תמידית ללא שינוי, זאת בדומה לאור (ומהלך) השמש שאינבו שינויים (שזה כעין הפירוש ב"שנה" - מלשון "משנה": זהו אותו מהלך השמש שחוזר על עצמו שוב); . . על-ידי ההתבוננות בזה "שלא ישובותו" - העדר השינוי של הנהגת הטבע, באים לידי השגה והכרה, שהעדר השינוי באופן כזה לא יתכן מצד הנבראים (שהם הווים ונפסדים ובעלי שינוי), אפילו לא, כביכול, ממצד האור האלוקי המלוכש בהגבלת העולם - אלא זהו כח האין סוף שנכנס בהנהגת הטבע.

57) שער האמונה.

[ה] ע"י ראי' עין השכל יכוין בו לאמתתו כמו שהוא ממש וכמ"ש בר"מ דבעין השכל דבלבא אתחזי כולא כו' והוה לפי שחומר הגופני מחשיך ראייה רוחניות ועיני בשר יראו היש הטפל לעיקר כו' אבל כשיסור או שיוזכך החומר הגופני יוכל לראות גם בעיני בשר בראיה חושיות וטבעי' ממש כמו שהוא רואה בעין לע"ל דכתיב וראו כל בשר וכה"ג אמר שאו מרום עיניכם וראו עיניכם השכל הרוחני כמו ממש מי ברא אלה כו' בראיה גשמית בעין הגשמי ואז יש בו יתרון מעלה על ראיית עין השכל הרוחני לכוין לאמיתתו יותר ולהתפעל ביותר מפני שהוא מקרוב יותר ונמוך ביותר.

[ב] וקרח שפיקח היה, מה ראה לשטות הזו. עינו הטענתו. ראה שלשת גדולה עומדת הימנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרון שנאמר: משה ואהרון בכהניו ושמואל בקוראי שמו (תהילים צט, ו), ועשרים וארבעה משמרות עומדות מבני בניו שכולן מתנבאין ברוח הקודש, שנאמר: כל אלה בנים להימן חוזה המלך בדברי האלוהים להרים קרן (דה"א כה, ה). אמר, אפשר הגדלה הזו עתידה לעמוד ממני ואני עובד אותה.

22) תרכ"ז.

[ב] והיינו שכמ"כ הצמצום ומקום פנוי המכוון הוא להיות בעולם חסד יבנה שיהי' הוא ית' מקומו של עולם אלא שזוהו ע"י כלי הגבורה בחי' הצמצום כו' והנה י"ל ע"י מס"נ מגיעים לבחי' שרש ומקור הגבורות כמו שקדמו להחסדים.

25) תספות הרא"ש (הדר זקנים).

[ה] ויהי ערב ויהיה בקר יום ב' . . ד"א לפיכך לא נאמר כי טוב בשני לפי שהיה בו מחלוקת שכאשר נתחלקו המים התחננוים מן העליוני' געו בבכיה שיהיו במקום טומאה אמר להם הקב"ה שתקו ואני אצוה עליכם ניסוך המים ולא נתפייסו כי אינם כי אם פעם א' בשנה וכתר להם הקב"ה ברית שימלחו הקרבנות שנאמר על כל קרבנך תקריב מלח ולא תשבית מלח וכיון שהיה בו מחלוקת לא נא' בו כי טוב.

45) תשובות וביאורים.

[י] הרי מצינו יומא שם דר' מאיר הוה דייק בשמות אנשים שהיו בימיו ומהעשה רב הוכיח כדברי ר' מאיר . . והא דמסיים שם ר"מ אימא דאמרי אנא חששא אחזוקי מי אמרי, הוא משום שאין בעל השם מוכרת במעשי, כי הבחירה בידו היא, אלא שטבעו נוטה לזה.

הערה 29) וארא נא, א. ואולי יש לומר נ, ב.

הערה 45) ר' מאיר הוה מדייק בשמא ובגמרא ר' מאיר הוה דייק בשמא.

הערה 50) תו"א נח י, סע"א ואולי יש לומר סע"ד.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א
מהרה יגלה אכי"ר

•

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו
ושלוחיו ומכלל ישראל ותכף
ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר
בקיום נבואתו העיקרית
"הנה זה משיח בא"
ובעגלא דידן לעין כל
ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי
ישראל בגאולה האמיתי והשלימה
תיכף ומיד ממ"ש!

לרפואת

הרה"ח חיים לוי"צ גינזבורג שיחי'
בן גולדה זהבה מלכה

•

לע"נ

הרב חיים בן הרב משה
אשכנזי

יוצא לאור ע"י

מערכת פיענוחים

Pianuchim@gmail.com